

SZENTMÁRTONI JÁNOS

Tíz éve Párizs

Mit meséljek lányomnak Párizsról, ha felnőtt? Mármint a lányom. Hisz Párizs már rég felnőtt, mikor tizennyolc évesen útra kelek, hogy meghódítsam. Büszke dáma, aki ugyanolyan méltósággal viseli koldusgúnyját, mint ékszereit.

Hogy mondjam el lányomnak, hogy mikor tizennyolc évesen útra keltem, hogy meghódítsam és térdre kényszerítsem Párizst, még lázakban égtem, százhusz wattos izzók világítottak bennem, melyek – mint egy reptér kifutópályáját – végigvilágították a turistabusz útvonalát. Nem érdekelt, mi vár ott rám, nem izgattott, hogyan fogadnak majd, nem, csak az odaérés újra és újra fellobbanó víziója. A megérkezés.

Miként részletezzem, tegyem láthatóvá lányom számára, majd ha felnőtt, hisz még csak négy és fél éves, azt a belső kivetítést, mely a kinti pörgést lassított felvétellel transzponálta lelki szemeim előtt? Mert hiába volt erőltetett menet az a párizsi hét, melyet fiatal, ambiciózus, pszichológushallgató idegenvezetőnk úgy vezényelt végig, mint egy lobogó karmester, esernyőjével nyitva utat kis csoportjának – s mint egy tér-idő-robbanásban, viláldztak csak a képek: Louvre, Eiffel, Notre Dame, Sacré Coeur... – én a legtöbbször Ady Endrét néztem, amint átviharzik olykor a Montmartre embertömegén, és elnyeli egy mulató félhomálya; Radnótit, ahogy egy motelablakban könyököl, és nagyokat szív ki tudja hányadik cigarettájából; Illyést, mikor megáll a Szajna partján, és mélyen belenéz a víztükör sötétjébe. S még az éjszakai hajóút alkalmával is a korláton hemzsegő pókokat figyeltem, mikor láthatóvá tette őket egy-egy híd alatti táborfűz, melynek fénykörében árnyak üldögéltek.

Nem tudom, ecseteljem-e lányomnak magányomat, amikor idegen magyarként rossz angolsággal bort rendeltem egy nagyvilági presszó teraszán, vagy a vécét tudakoltam egy biztonsági őrtől valamelyik áruház zürzavarában. Mert akkor még nem tudhattam, nem gondolhattam bele, hogy egy nép történelmében téblábolok.

Nem hiszem, hogy képes leszek átadni lányomnak utolsó párizsi utam egyetlen tiszta pillanatát, amikor az utolsó hajnalon megállt előttem egy clochard a járdán, és mint a társaitól, cigarettát kért tőlem: hogy amikor már indulni kellett, akkor éreztem először, megérkeztem.

Hogyan érzékeltessem lányommal, majd ha felnőtt, hogy mindez milyen szép volt? Hisz lassan tíz éve már. Milyen szerelem. Ami elől se bandita, se tudós ki nem

térhet. Egyként elég benne örült festő, dekadens kurtizán. Nem lesz-e féltékeny a lányom, nem bújjik-e anyjához, hogy „zárjuk ki apát a hóviharba, mert szemeiben lángol egy város, azért hunyorít annyira folyton”. Nem tudom, mit csinállok, ha dühében egészen váratlanul azt

követeli majd, hogy akkor tessék, szórjam lábai elé Párizst, gyerünk, kongassam meg a Notre Dame harangját, játsszam vissza teljes hangerőn a Sacré Coeur éjféli miséjét, vonszoljam át hőesémen egészen a lába körme hegyéig Napoleon koporsóját...

Csak reménykedhetek abban, hogy egy reggel, mivel bugyijai mind a szennyesben, anyja fiókjához siet, hogy kölcsönvegye egyik fehérneműjét, és válogatás közben ráakad majd egy aranszínű kulcstartóra, melyet édesanyja akkor kapott tőlem, amikor még tizennyolc évesek voltunk, elcsodálkozik fölötte, tenyerén forgatja, hosszasan nézi, s elmosolyodik: íme, a ki-világított Eiffel.